

Wymagania edukacyjne klasa 8 Wiedza o społeczeństwie

Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Dział I				
<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę. Wie, czym się zajmuje przedmiot wiedza o społeczeństwie. Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne. Wymienia najważniejsze potrzeby człowieka. Wymienia kilka przykładów ról społecznych, które odgrywa. Wie, czym są zbiorowości społeczne. Wie, czym są normy grupowe. Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa rodzina. Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny. Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody gospodarstwa domowego. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi podać przykłady nauk humanistycznych. Rozumie zasady komunikowania się i je stosuje. Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych. Wyjaśnia pojęcie socjalizacja. Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne. Wie, czym są grupy społeczne. Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe. Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów. Opisuje rodzinę jako grupę społeczną. Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych. Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania budżetem domowym. Rozumie pojęcie deficyt budżetowy i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia elementy osobowości człowieka. Zna znaczenie słowa asertywność. Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić. Charakteryzuje człowieka jako istotę społeczną i podaje stosowne przykłady. Wymienia różne rodzaje więzi społecznych. Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne. Zna sposoby rozwiązywania konfliktów. Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis. Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę. Zna prawa i obowiązki rodziców i dzieci. Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa. Potrafi zaplanować i rozpisać zrównoważony budżet. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie. Opisuje elementy osobowości człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi. Potrafi wskazać zachowania asertywne. Charakteryzuje potrzeby ludzkie z uwzględnieniem ich podziału. Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji. Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych. Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne. Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne. Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym. Charakteryzuje różne sposoby podejmania decyzji w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony. Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów. Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę. Analizuje wartości ważne dla rodziny. Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci. Zna współczesne typy rodziny. Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć. Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy. Określa, jaką rolę odgrywają rć grupy społeczne. Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu. Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci. Wyjaśnia, że współdziałanie w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej. Rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego

Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Dział II				
<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi scharakteryzować klasę szkolną. • Opisuje życie społeczności szkolnej. • Zna prawa i obowiązki ucznia. • Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu. • Wyjaśnia, czym są mała ojczyzna i region. • Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu. • Wymienia problemy społeczności lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma samorząd szkolny. • Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły. • Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia. • Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną. • Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); powiecie i województwie. • Wie, czym jest kapitał społeczny. • Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest samorządność, podaje przykłady rodzajów samorządów. • Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego. • Potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia. • Wymienia akty prawa szkolnego, w których zapisane są jego prawa. • Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka. • Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych. • Potrafi wyjaśnić, czym jest budżet obywatelski. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła. • Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd. • Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego. • Wskazuje i opisuje źródła praw ucznia. • Potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych. • Potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane. • Przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone. • Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną. • Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu. • Wskazuje w których urzędach można załatwić wybrane sprawy. • Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez e-urząd. • Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego. • Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny. • Opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych. • Wskazuje przyczyny problemów swojej społeczności lokalnej. • Próbuje wskazać sposobnych ich rozwiązania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie. • Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie procedur demokratycznych w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy. • Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują. • Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne. • Wymienia tradycje i obyczaje swojej społeczności regionalnej. • Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi. • Wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych. • Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin. • Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego.

Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Dział VI				
<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje, z czego wynikają prawa człowieka. Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne. Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób. Wymienia różne systemy ochrony praw człowieka. Zna najważniejsze zadania policji i służb porządkowych. Wie, na czym polega przymus bezpośredni. Opisuje, czym jest przemoc rówieśnicza. Wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje źródła ludzkiej godności. Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka. Wie, jak pojęcia: <i>wolności i prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>. Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni Rzecznik Praw Obywatelskich. Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego. Wymienia podstawowe rodzaje przemocy. Potrafi wymienić różne typy przestępstw. Wie, jaki sąd rozpatruje sprawy nieletnich. 	<ul style="list-style-type: none"> Omawia cechy praw człowieka. Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka. Wie, kiedy powstała <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka</i>. Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji. Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym. Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce. Wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka. Opisuje działania Rzecznika Praw Dziecka. Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego. Wymienia prawa, które przysługują nieletniemu, który został zatrzymany przez policję. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka. Charakteryzuje pojęcie godności, różniąc godność osobową człowieka od godności osobistej. Na podstawie preambuły <i>Powszechniej Deklaracji Praw Człowieka</i> analizuje jej najważniejsze treści. Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami. Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo. Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich. Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka. Opisuje wybrane prawa zapisane w <i>Konwencji o prawach dziecka</i>. Podaje przykłady naruszenia praw dziecka. Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień. Wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią. Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka. Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka. Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza. Potrafi przedstawić sposób złożenia wniosku do RPO. Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka. Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym. Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą. Opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za czyny karalne w zależności od wieku. Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić.

Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Dział VII				
<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym są środki masowego przekazu. • Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji. • Odnajduje w mediach informacje na wskazany temat, analizuje je. • Wie, czym jest reklama społeczna. • Wie czym jest cyberprzestrzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia różne rodzaje mediów, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne. • Wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo informacyjne</i> i <i>globalna wioska</i>. • Wie dlaczego dziennikarstwo jest zawodem zaufania publicznego. • Odszukuje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej. • Wymienia zasady bezpieczeństwa w sieci. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia funkcje mediów. • Wyjaśnia pojęcie czwartej władzy. • Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych. • Odróżnia fakty od komentarzy. • Wie, na czym polega znaczenie badania opinii publicznej. • Wymienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni. • Wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje różne rodzaje mediów. • Wyjaśnia, dlaczego media są nazywane czwartą władzą. • Uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy. • Wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci. • Wymienia i opisuje zasady etyki dziennikarskiej. • Odczytuje i interpretuje wyniki sondaży opinii publicznej. • Wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni. • Zan zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed szkodliwym oprogramowaniem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje różne funkcje mediów. • Opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie. • Wyjaśnia pojęcie <i>public relations</i>. • Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji. • Wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami. • Wymienia i analizuje różne reklamy społeczne. • Potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji.